

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D. v právní věci

žalobkyně: L. T.
bytem X

zastoupena JUDr. Jiří Pokorný, Ph.D., advokát
se sídlem Blanická 1008/28, 120 00 Praha 2

proti

žalovanému: Ministerstvo práce a sociálních věcí
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 10. 2024, č.j. MPSV-2024/215172-921,
sp. zn. SZ/MPSV-2024/199624-921

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Včasně podanou žalobou ke Krajskému soudu v Brně (dále též „krajský soud“) napadla žalobkyně shora citované rozhodnutí žalovaného (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný zamítl odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Úřadu práce ČR – krajské

pobočky v Brně (dále jen „správní orgán I. stupně“ či „prvostupňový orgán“) ze dne 26. 7. 2024, č. j. 622296/24/BM (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), a toto rozhodnutí potvrdil.

2. Prvostupňovým rozhodnutím nebyla žalobkyni přiznána dávka státní sociální podpory – rodičovský ode dne 3. 4. 2024 s odůvodněním, že vzhledem k tomu, že žalobkyně a společně posuzované osoby nemají trvalý pobyt na území České republiky (dále jen „ČR“) a nelze uplatnit žádnou z výjimek uvedených v § 3 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o SSP“), neboť všichni mají jen dočasnou ochranu. Žalobkyni nemůže vzniknout nárok na dávky státní sociální podpory.

II. Napadené rozhodnutí

3. V odůvodnění rozhodnutí žalovaný shrnul průběh správního řízení a shrnul podstatné skutečnosti vyplývající z obsahu správního spisu. K meritu věci žalovaný nejprve vyložil právní úpravu poskytování rodičovského příspěvku podle zákona o SSP. Pro nárok na rodičovský příspěvek musí podmínka trvalého pobytu a bydliště na území České republiky být splněna jen u oprávněné osoby a u dítěte zakládajícího nárok na rodičovský příspěvek.
4. Úřad práce v odůvodnění napadaného rozhodnutí uvedl, že vzhledem k tomu, že žalobkyně a společně posuzované osoby A. T. (datum narození X) a D. T. (datum narození X) nemají trvalý pobyt na území České republiky a nelze uplatnit žádnou z výjimek uvedených v § 3 zákona o SSP (všichni mají dočasnou ochranu), nevzniká tudíž nárok na dávky státní sociální podpory.
5. Žalovaný dospěl k závěru, že cizinci s dočasnou ochranou je určena humanitární dávka vyplácená podle zákona č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace. Se závěrem prvostupňového rozhodnutí žalovaný zcela souhlasil, a to z následujících důvodů.
6. Žalovaný odkázal na směrnici Rady č. 2001/55/ES, o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a následky z toho plynoucími (dále jen „Směrnice“). Do vnitrostátního právního řádu České republiky byla Směrnice včleněna zákonem č. 65/2022 Sb. o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace (dále jen „zákon o dočasné ochraně“). Dočasná ochrana je pobytový status výjimečné povahy a poskytuje okamžitou ochranu vysídleným osobám, které se nemohou vrátit do země původu. Jedná se především o případy, ve kterých je možné, že se azylový systém země nebude schopen účinně vypořádat s přílivem vysídlených osob. Lidé s udělenou dočasnou ochranou mají přístup k veřejnému zdravotnímu pojištění a také ke vzdělávání. Dále mají přístup na trh práce a nárok na další asistenci, například při ubytování. Pojistné pro skupiny s dočasnou ochranou hradí stát, mají jednodušší přístup na trh práce, protože nepotřebují získat povolení k práci, ani modrou či zaměstnaneckou kartu.

7. Z dávkového hlediska cizinci s dočasnou ochranou mají nárok na humanitární dávku, která je vyplácena podle zákona č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace. K přiznanému nároku na peněžitou pomoc v mateřství žalovaný uvedl, že se jedná o samostatné správní řízení upravené zákonem č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění.
8. Žalovaný doplnil odůvodnění prvostupňového rozhodnutí, protože přezkoumávané rozhodnutí je v souladu s právními předpisy a je též věcně správné, a proto napadené rozhodnutí potvrdil.

III. Žaloba

9. Žalobkyně v první řadě namítá, že správní orgány ve svých rozhodnutích nesprávně dospěly k závěru, že žalobkyně je vzhledem k udělení dočasné ochrany osobou, na kterou se dle § 8b zákona č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace (dále jen „zákon č. 66/2022 Sb.“) nevztahuje možnost získání dávky státní sociální podpory – rodičovského příspěvku. Správní orgány v tomto směru dospěly k závěru, že na žalobkyni se vztahuje pouze možnost požádat o humanitární dávku dle zákona č. 66/2022 Sb., která ovšem dle názoru žalobkyně směřuje k naprosto odlišnému účelu, než rodičovský příspěvek.
10. Žalobkyně má za to, že v případě výše uvedeného posouzení správních orgánů, tedy aplikace § 8b zákona č. 66/2022 Sb. na její případ se jedná o nepřípustnou diskriminaci žalobkyně, která je v rozporu s čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. V tomto směru lze také odkázat na ustálenou rozhodovací praxi Ústavního soudu – např. nález ze dne 14. 6. 2022, sp. zn. Pl. ÚS 10/22 týkající se institutu trvalého pobytu.
11. V daném případě je přitom žalobkyně osobou, která je ve srovnatelném postavení s jinými skupinami osob, se kterými je ovšem zacházeno jinak z důvodu, že nejsou osobami s udělenou dočasnou ochranou, byť se bude jednat stejně jako v případě žalobkyně o cizince, kteří mají zajištěn pobyt na území ČR ve smyslu zákona č. 117/1995 Sb., ovšem nikoliv na základě dočasné ochrany, a to i když je doba dočasné ochrany započítávána ve smyslu § 3 odst. 2 písm. a) zákona o SSP. K tomu žalobkyně odkázala na rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka Liberec ze dne 18. 7. 2024, č. j. 60 Ad 7/2024-30.
12. V daném případě zde přitom není objektivní a legitimní zdůvodnění, proč by se žalobkyni mělo být zacházeno jinak, než např. s cizincem, který v průběhu doby 365 dnů dle § 3 odst. 2 písm. a) zákona č. 117/1995 Sb. přejde z dočasné ochrany např. na přechodný pobyt rodinného příslušníka občana ČR. V tomto směru nelze ani argumentovat „dočasností“ dočasné ochrany, která je zmiňována v rámci důvodové zprávy k ustanovení § 8b zákona č. 66/2022 Sb., a to právě s ohledem na skutečnost, že žalobkyně patří mezi osoby, kterým byla udělena dočasná ochrana, ale zároveň již pobývá na území ČR více než dva roky a bohužel lze předpokládat, že se v nejbližší době nebude moci vrátit zpět na území Ukrajiny a ani ji neskončí možnost pobytu v ČR z důvodu dočasné ochrany.

13. Žalobkyně navíc dále poukazuje na skutečnost, že případná aplikace ust. § 8b zákona č. 66/2022 Sb. by byla v rozporu s čl. 32 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, který stanovuje, že rodiče, kteří pečují o děti, mají nárok na pomoc od státu. V daném případě přitom není stanoveno, že tento článek by se měl týkat pouze občanů ČR, ale jedná se i o pomoc pro rodiče – cizince. I s ohledem na výše uvedené důvody navrhuje žalobkyně nadepsanému soudu, aby v případě, že dospěje nadepsaný soud ke stejnému závěru jako žalobkyně, tedy že aplikace § 8b zákona č. 66/2022 Sb., by v daném případě byla v rozporu s ústavním pořádkem ČR (zejména pak čl. 3 odst. 1 a také čl. 32 odst. 5 Listiny základních práv a svobod), aby předložil věc Ústavnímu soudu s návrhem na zrušení předmětného ustanovení.
14. Žalobkyně v návaznosti na výše uvedené posouzení protiústavnosti napadeného rozhodnutí (a zejména ust. § 8b zákona č. 66/2022 Sb.) dále poukazuje na skutečnost, že jinak splňuje podmínky pro splnění nároku na rodičovský příspěvek dle § 3 odst. 2 písm. a) zákona č. 117/1995 Sb., neboť je cizinkou, která má hlášený pobyt na území České republiky podle zvláštního předpisu (v daném případě dle § 2 zákona č. 65/2022 Sb.), nepobývala nikdy v pobytovém středisku Ministerstva vnitra a ode dne nahlášení jejího pobytu uplynulo více než 365 dní. V tomto ohledu poukázala jak na citovaný rozsudek KS Ústí nad Labem, pobočka Liberec, tak i na rozsudek NSS ze dne 2. 2. 2023, č.j. 10 As 290/2022-30 týkající se dočasné ochrany. Z výše uvedeného je zřejmé, že žalobkyně splňuje podmínky pro to, aby byla oprávněnou osobou k výplatě rodičovského příspěvku dle § 3 odst. 2 písm. a) zákona č. 117/1995 Sb., neboť dočasnou ochranu jako specifický pobytový institut lze podřadit pod druhy pobytu, které mají nárok na přiznání rodičovského příspěvku.
15. Žalobkyně dále nesouhlasí s bagatelizací skutečnosti ze strany žalovaného, že jí byla přiznána peněžité pomoci v mateřství. I když se jedná o dávku, která je vyplácena na základě účasti žalobkyně v rámci nemocenského pojištění (které si hradila jako zaměstnankyně), tak přiznání této peněžité pomoci vzbuzuje legitimní očekávání na straně žalobkyně, že ji bude rovněž přiznán rodičovský příspěvek. Toto zvláště platí za situace, kdy žalobkyně jako zaměstnanec (a stejně tak její manžel) hradila celé pojistné na sociální zabezpečení, a nikoliv pouze nemocenské pojištění. V případě, že je žalobkyni odepřena možnost čerpání rodičovského příspěvku, tak se opět jedná o diskriminační zacházení vůči žalobkyni, která jinak plnila stejné povinnosti jako ostatní osoby oprávněné k jeho čerpání. Zároveň zmíněné legitimní očekávání žalobkyně nelze dle jejího názoru v daném případě pouze formálně vypořádat odkazem na jiný právní předpis. Z tohoto důvodu se dle žalobkyně opět jedná o nezákonnost napadeného rozhodnutí.
16. Ve třetím žalobním bodě žalobkyně rozporovala také postup žalovaného, který neprominul žalobkyni podmínku trvalého pobytu, což žalovaný provedl samostatným rozhodnutím. S tímto posouzením žalobkyně zásadně nesouhlasí, a to i s ohledem na výše uvedený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka Liberec ze dne 18. 7. 2024, č.j. 60 Ad 7/2024-30. Zároveň žalobkyně poukazuje na skutečnost, že se na území ČR skutečně dlouhodobě pohybuje, a to i vzhledem ke skutečnosti, že byla až do nástupu na mateřskou dovolenou zaměstnána (ostatně ji byla i přiznána peněžité pomoci v mateřství), bydlí v ČR s manželem, který je rovněž v ČR zaměstnán, a také se ji zde

narodila dcera. Tyto skutečnosti jsou ovšem ze strany žalovaného popřeny, aniž by pro toto byly dány nějaké bližší důvody. Toto činí přitom rozhodnutí o neprominutí podmínky trvalého pobytu nezákonných z důvodu nedostatku důvodů.

17. Ze všech shora uvedených důvodů žalobkyně navrhla zrušení napadeného rozhodnutí, jakož i rozhodnutí prvostupňového a vrácení věci k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalovaného a replika žalobkyně

18. Žalovaný odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí. Dále zopakoval dikci ustanovení § 8b zákona č. 65/2022 Sb. a dovodil, že rodičovský příspěvek je dávkou státní sociální podpory, na niž nositelé dočasné ochrany nemají nárok. Proto navrhl, aby krajský soud žalobu zamítl jako nedůvodnou.
19. V **replice** ze dne 25. 1. 2025 žalobkyně setrvala na svém žalobním návrhu a znovu zdůraznila, že napadené rozhodnutí je diskriminační. Podle jejího názoru je namístě, aby krajský soud předložil věc Ústavnímu soudu s návrhem na zrušení předmětného ustanovení jako protiústavního. Žalovaný se ve svém vyjádření ani nijak nevypořádal s možností prominutí podmínky trvalého pobytu ve smyslu § 3 odst. 7 zákona o SSP. Žalobkyně znovu poukázala na závěry rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka Liberec ze dne 18. 7. 2024, č. j. 60 Ad 7/2024-30.

V. Posouzení věci krajským soudem

20. Krajský soud předně posoudil splnění podmínek řízení, přičemž dospěl k závěru, že žaloba byla podána ve lhůtě podle § 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), osobou oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.) a jde o žalobu přípustnou (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.).
21. V souladu s § 75 odst. 1 a 2 s. ř. s. přezkoumal soud napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů, včetně řízení předcházejícího jeho vydání, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Při zjišťování skutkového stavu krajský soud vycházel ze správního spisu předloženého žalovaným.
22. Soud ve věci rozhodl ve smyslu § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání, neboť účastníci s tímto postupem souhlasili, případně nevyjádřili svůj nesouhlas.
23. Ze **správního spisu** vyplývá, že žalobkyně pobývala na území ČR z titulu dočasné ochrany ode dne 1. 4. 2024 do dne 31. 3. 2025 (výpis z AISC), což bylo doloženo kopií jejího víza č. 900569409. Žalobkyně doložila též kopie dokladů své dcery D. T. (nar. X) a svého manžela A. T. (nar. X) platné ve stejném časovém období. Žalobkyně si podala žádost o přiznání rodičovského příspěvku od 3. 7. 2024 na svou dceru D., přičemž doložila i potvrzení o nároku na peněžitou pomoc v mateřství od 21. 3. 2023 do 2. 10. 2023. Na základě těchto podkladů bylo vydáno prvostupňové rozhodnutí, proti němuž se žalobkyně odvolala. V odvolání především namítala, že by se jí měl započítat celý pobyt v ČR dle ustanovení § 3 odst. 2 písm. a) zákona o SSP, který činí k datu podání

žádosti o rodičovský příspěvek více než dva roky. Dále predestřela shodnou argumentaci jako v žalobě.

24. Po řádném posouzení žalobních námitek krajský soud shledal, že žaloba **není důvodná**, k čemuž jej dovedly následující úvahy.

V.1 Díkce a ratio legis aplikované právní úpravy

25. Krajský soud nejprve považuje za nutné shrnout právní úpravu, která je v předmětné věci rozhodná, neboť celá polemika mezi stranami je vedena v rovině ústavnosti a zákonnosti postupu orgánů státní sociální podpory.
26. Podle ustanovení § 8b zákona č. 66/2022 Sb., o opatřeních v o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace (dále jen „zákon č. 66/2022 Sb.“) ve znění účinném k datu vydání napadeného rozhodnutí platí, že „cizinci s dočasnou ochranou, který nemá právo na rovné zacházení vyplývající z předpisů Evropské unie, a držitelé průkazu o povolení k dlouhodobému pobytu v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace nevzniká nárok na dávky podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, na příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, na příspěvek na mobilitu, příspěvek na zvláštní pomůcku a na průkaz osoby se zdravotním postižením podle zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, na příspěvek na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a na náhradní výživné podle zákona č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o náhradním výživném).“
27. Jazykově-systematickým výkladem lze jednoznačně a bez jakýchkoliv pochybností dovodit, že režim (systém) státní sociální podpory je vyloučen pro nositele dočasné ochrany *en bloc*, zatímco režim ostatních sociálních dávek je již alespoň *de dicto* selektivní (ze systému dávek pomoci v hmotné nouzi zůstává mimořádná okamžitá pomoc) a jsou vyloučeny i explicitně dávky dle zákona č. 329/2011 Sb. pro zdravotně postižené, jakož i náhradní výživné.
28. Jak vyplývá z historie právní úpravy, toto ustanovení bylo včleněno do zákona č. 66/2022 Sb. novelou z. č. 75/2023 Sb., a to s účinností ode dne 1. 7. 2023. Cílem zákonodárce dle důvodové zprávy k citované novele bylo omezit cizincům s dočasnou ochranou přístup k některým sociálním dávkám a výhodám dle českého právního řádu, a to zejm. z důvodu specifčnosti statusu dočasné ochrany a zabránění další zátěže systému státní sociální podpory. Důvodová zpráva explicitně uvádí, že „Je navrhována zvláštní úprava ve vztahu k zákonu č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, k zákonu č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících předpisů, ve znění pozdějších předpisů, k zákonu č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů, k zákonu č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a k zákonu č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (v rozsahu § 4 odst. 1), pokud jde o okruhy oprávněných osob pro nároky na dávky dle výše uvedených právních úprav. Navrhovaná úprava odráží specifický charakter

pobytového oprávnění, kterým disponují ukrajinští vysídleni - DO. Základním znakem tohoto oprávnění je právě dočasnost pobytu, kdy se předpokládá, že po ukončení konfliktu nesetrvají tyto osoby v ČR, nýbrž mají úmysl se navrátit do své vlasti. Vzhledem k výše uvedenému lze dovodit, že absentuje těsnější a dlouhodobější sepětí těchto osob s Českou republikou a jejich záměr se dlouhodobě zapojit do společenského prostředí ČR. Národní dávkové systémy oproti tomu reflektují z hlediska pobytových institutů výše uvedenou těsnost vazby k České republice reprezentovanou záměrem osoby setrvat na území České republiky na základě jejího svobodného rozhodnutí pobývat zde po delší dobu s ohledem na výkon zaměstnání, nebo za účelem sloučení rodiny jejího člena, který má vazbu k České republice, nebo s ohledem na zájem získat v České republice trvalý pobyt. S ohledem na "unikátnost" institutu DO, který byl aktivován rozhodnutím Rady EU, a bude nyní prodloužen do roku 2024, je navrhováno zachovat i nadále specifickou formu dávkového zabezpečení těchto osob (HuD ve spojení s příspěvkem pro solidární domácnost), neboť důvody, které vedly k jejímu vytvoření, přetrvávají. Míra sociálního zabezpečení je v souladu v požadavky směrnice Rady č. 2001/55/ES. Předkládaným zákonem se tedy omezuje přístup osob v DO do dávkových systémů státní sociální podpory, příspěvku na péči a náhradního výživného. Na některé osoby v DO se nicméně kromě českých vnitrostátních předpisů vztahují také nařízení EP a Rady č. 883/04 resp. 1231/10. Na základě těchto nařízení získávají příslušníci třetích zemí legálně pobývajících v EU, kteří se pohybují mezi státy EU (např. z důvodu zaměstnání - UKR občan žije v ČR a pracuje v SRN), nároky na určité druhy dávek, vč. některých dávek státní sociální podpory, náhradního výživného a příspěvku na péči. Nárok založený na právu EU není možné vnitrostátní úpravou odejmout z důvodu aplikační přednosti práva EU. S ohledem na to, že omezení nároků osob v DO nebude pro osoby, na které se vztahují uvedená nařízení EU, platit, navrhuje se to výslovně uvést v textu předpisu, aby nedošlo při aplikaci daného zákona k nejasnostem.“

29. Evropský kontext speciální úpravy sociální pomoci nositelům dočasné ochrany tvoří čl. 13 Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími (dále jen Směrnice 2001/55/ES), který stanoví, že „členské státy zajistí osobám požívajícím dočasné ochrany možnost přiměřeného ubytování, nebo v případě potřeby zajistí pokrytí prostředků k obstarání ubytování, a že osobám požívajícím dočasnou ochranu, které nemají dostatečné prostředky, poskytnou **nezbytnou** pomoc v podobě sociálních dávek a prostředků na živobytí.“
30. Sociální pomoc osobám s dočasnou ochranou je zajištěna prostřednictvím tzv. „humanitární dávky“ (viz ustanovení § 6 a násl. zákona č. 66/2022 Sb.), která se vztahuje jak na životní náklady (živobytí), tak i na náklady na bydlení. Nepřímou sociální podporou bydlení osob se statutem dočasné ochrany je pak příspěvek pro solidární domácnost (§ 8 téhož zákona). Lze konstatovat, že ani žádná norma mezinárodního práva (kupř. bilaterální mezinárodní smlouva), ani citovaná Směrnice neukládá českému zákonodárci zajistit pro nositele dočasné ochrany vyšší sociální standard než „**nezbytnou pomoc**“, což podle názoru krajského soudu zmiňované typy dávek naplňují.

V.2 Otázka ústavnosti aplikované právní úpravy

31. Pokud žalobkyně namítá diskriminaci ve smyslu čl. 1 Listiny ve spojení s čl. 32 odst. 5 Listiny, krajský soud uvádí následující. Lze dát žalobkyni za pravdu v tom směru, že toto základní právo se neomezuje na občany, ale ve smyslu čl. 42 odst. 2 Listiny se vztahuje i na cizinci. Podrobnosti uplatnění tohoto práva však stanoví zákon (čl. 32 odst. 6 Listiny). Jakkoliv tedy čl. 32 odst. 5 není uveden ve výčtu omezitelných základních práv (sociálních práv), stejně jako v případech vyjmenovaných práv se ho lze domáhat jen v mezích zákonů, které ho provádějí. Krajský soud upozorňuje, že toto právo se nevyčerpává poskytováním dávky státní sociální podpory – rodičovského příspěvku, ale zahrnuje celou řadu služeb, výhod a statků poskytovaných státem rodinám s dětmi (kupř. daňové úlevy, sociálně-právní ochrana dětí atd.). Jde tedy o tzv. rodinněprávní politiku státu, která má i dávkový rozměr (viz k tomu Pekařová, L. s. 932 In. Husseini, F., Bartoň, M., Kokeš, M., Kopa, M. a kol. Listina základních práv a svobod. Komentář. Praha: C.H.Beck, 2021).
32. Z pohledu ústavnosti lze poukázat na ustálenou judikaturu Ústavního soudu, která ve vztahu k omezením sociálních práv zdůrazňuje diskreci zákonodárce ve vztahu k právu rodičů na pomoc státu (srov. zejm. nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 31/09). Omezení sociálních práv lze přezkoumávat z hlediska tzv. klasického testu proporcionality pouze v případech, kdy neprojdou testem racionality vymezeným Ústavním soudem v nálezech sp. zn. Pl. ÚS 1/08, Pl. ÚS 2/08 a Pl. ÚS 54/10. Krajský soud se nedomnívá, že by tento případ omezení přístupu ke konkrétnímu druhu peněžité pomoci státu rodinám s dětmi byl případem, kde by šlo o exces z hlediska principu racionality. Zákonodárce srozumitelně vysvětlil, z jakých důvodů sáhl k zákonné výluce pro nositele dočasné ochrany. Esence základního práva se nezdá být obecně ani konkrétně narušena (konec konců, žalobkyně pobírala peněžitou pomoc v mateřství, což je rovněž forma peněžité pomoci státu rodičům s dětmi ze systému nemocenského pojištění). Cíle sledované zákonodárcem jsou z pohledu krajského soudu dostatečně legitimní i racionální v užším slova smyslu.
33. Žalobkyně ve své argumentaci tematizuje otázku principu rovnosti (čl. 1 Listiny), a to v akcesorickém slova smyslu (čl. 3 odst. 1 Listiny), tedy ve vztahu k základnímu právu dle čl. 32 odst. 5 Listiny. Žalobkyně konkretizuje své tvrzení o nerovném zacházení tím, že cizinci splňující podmínky § 3 odst. 2 písm. a) zákona o SSP mají nárok na dávky státní sociální podpory, zatímco nositelé dočasné ochrany nikoliv. Podle čl. 1 věty první Listiny jsou lidé *"svobodní a rovní v důstojnosti i v právech"*. Listina dále v čl. 3 odst. 1 stanovuje, že *"základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení"*. Uvedený výčet možných důvodů diskriminace je přitom demonstrativní (srov. Pavlíček, V. In Pavlíček, V. a kolektiv. Ústavní právo a státověda. II. díl. Ústavní právo České republiky. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015, s. 506, 509). Krajský soud má za to, že odlišení těchto – v logice žalobní argumentace dvou – skupin cizinců (tzn. hlášených v ČR k pobytu déle než 365 dnů) a nositelů dočasné ochrany je založeno na legitimních, objektivních a rozumných důvodech. Normotvůrce tu anticipuje jiné postavení cizinců chráněných na bázi dočasné ochrany a dlouhodobě usazených cizinců hlášených k nějaké formě pobytu dle zákona o pobytu cizinců. Nicméně režim dočasné

ochrany je tímto odlišen i od ostatních skupin cizinců bez trvalého pobytu pokrytých citovaným § 3 odst. 2 zákona o SSP (viz dále).

34. Krajský soud dodává, že odkaz žalobkyně na nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 10/22 (tzv. kauza Vrbětice – zrušení některých ustanovení zákona č. 324/2021 Sb., o jednorázovém odškodnění subjektů dotčených mimořádnou událostí v areálu muničních skladů Vlachovice-Vrbětice) považuje za nepřiléhavý, neboť se nejednalo o kontext uplatnění některého ze sociálních práv vůči státu.
35. Krajský soud nicméně rozumí tomu, že v určitých případech, kdy cizinec jako nositel dočasné ochrany zároveň splňuje podmínku hlášeného pobytu na území ČR déle než 365 dnů, může tato právní úprava plodit individuální nespravedlnost, neboť takový cizinec přes svůj déletrvající pobyt v ČR na dávku státní sociální podpory nedosáhne (resp. mu na ni nevznikne nárok). Takové nespravedlnosti, resp. tvrdosti právních předpisů (zákona) jsou v systému sociálního zabezpečení obvyklé a zákony obvykle stanoví mechanismy, jak tyto tvrdosti – na základě správního uvážení – lze prominout. Krajský soud uzavírá, že neshledal takové porušení principu akcesorické rovnosti, které by ho přesvědčilo o závěru, že je třeba ve smyslu čl. 95 odst. 2 Ústavy ČR předložit Ústavnímu soudu návrh na přezkum ústavnosti § 8b zákona č. 66/2022 Sb.

V.3 Otázka zákonnosti napadeného rozhodnutí

36. K argumentaci žalobkyně o nezákonnosti napadeného rozhodnutí krajský soud uvádí následující. Žalobkyně v první řadě tvrdí, že na ni mělo být aplikováno ustanovení § 3 odst. 2 písm. a) zákona o SSP, neboť pobývá v ČR již déle než dva roky. Krajský soud již výše osvětlil, že ustanovení § 8b zákona č. 66/2022 Sb. vylučuje pro skupinu nositelů dočasné ochrany zákon o SSP *en bloc*, tedy bezvýjimečně. Jedná se tedy o speciální pravidlo - *lex specialis* (viz dále).
37. Je třeba zdůraznit, že výlučka pracuje s pobytovým statutem cizince, a nikoliv s délkou jeho hlášeného pobytu na území ČR, na rozdíl od § 3 odst. 2 písm. a) zákona o SSP. Toto ustanovení uvádí, že „*dávky státní sociální podpory dále náleží podle odstavce 1 i v případech, kdy osoba a osoby společně s ní posuzované nemají na území České republiky trvalý pobyt podle zvláštního právního předpisu, pokud jsou a) cizinci hlášenými na území České republiky k pobytu podle zvláštního právního předpisu, s výjimkou žadatelů o udělení mezinárodní ochrany ubytovaných v pobytovém středisku Ministerstva vnitra, a to ode dne, kterým uplynulo 365 dnů ode dne hlášení.*“ Ze systematického výkladu § 3 odst. 2 zákona o SSP vyplývá, že celý tento odstavec obsahuje výjimky z obecného pravidla, že nároku na dávky mají občané ČR a cizinci, kteří mají na území ČR trvalý pobyt. Tyto výjimky tedy rozšiřují osobní rozsah zákona o SSP i na další skupiny cizinců, přičemž zákon místo trvalého pobytu vyžaduje pouze, aby tito cizinci měli na území ČR „bydliště“ ve smyslu zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (viz § 3 odst. 6 zákona o SSP).
38. Krajský soud tedy shrnuje, že pokud speciální norma v § 8b zákona č. 66/2022 Sb. vylučuje cizince s dočasnou ochranou z osobního rozsahu zákona o SSP, pak není

možná kvalifikace takového cizince podle § 3 odst. 2 písm. a) zákona o SSP, a to ani tehdy, pokud by splňoval podmínku hlášeného pobytu delšího 365 dnů, anebo snad déle trvající faktický pobyt takového cizince na území ČR. Tato výluka je z hlediska subjektivně teleologického výkladu úmyslů zákonodárce jednoznačně záměrná a plánovaná, a tudíž srovnání situace žalobkyně s cizinci, kteří nepožívají dočasnou ochranu a jsou vyjmenováni, tu nemá místo (*argumentum per analogiam*). V dané situaci se totiž nejedná o žádnou mezeru v zákoně, kterou by mohl krajský soud výkladem dotvořit, v tomto případě zúžit zákonnou výlukou o typové případy obdobné situaci žalobkyně.

39. Na tom nic nemění ani žalobkyní citovaná judikatura. Co se týká rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka Liberec ze dne 18.7.2024, č.j. 60 Ad 7/2024-30, týkal se poněkud odlišného případu. Šlo tam o to, že manžel žadatelky (coby společně posuzovaná osoba) podle názoru správních orgánů nesplnil podmínku dle ustanovení § 3 odst. 2 písm. a) zákona o SSP, jelikož jeho neměl nepřetržitý pobyt na území ČR 365 dnů. Důvodem bylo mj. i to, že správní orgány nezapočítaly manželů žalobkyně období, po které byl nositelem dočasné ochrany. Žalobkyně sama v této věci nebyla nositelkou dočasné ochrany. Soud sám v citovaném rozsudku k souvztažnosti s ustanovením § 8b zákona č. 66/2022 Sb. uvedl, že „[n]a základě právě uvedeného má soud za to, že dobu od 20. 4. 2022 do 31. 3. 2023, po kterou byla manželů žalobkyně udělena dočasná ochrana, lze zohlednit a započítat do doby 365 dnů hlášeného pobytu na území ČR podle zvláštních právních předpisů. Ve shodě s žalobkyní soud dodává, že tomuto závěru nebrání ani ustanovení § 8b zákona č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace. Dle tohoto ustanovení platí, že cizinci s dočasnou ochranou, který nemá právo na rovné zacházení vyplývající z předpisů Evropské unie, nevzniká nárok mj. na dávky podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Uvedené ustanovení ve spojení s předchozími ustanovení zákona č. 66/2022 Sb. výslovně potvrzuje, že osoby s dočasnou ochranou jsou zabezpečeny separátním systémem podpory pro případ, že jejich příjmové poměry jim nedovolují zajištění základních potřeb. Žalobkyně však příhodně argumentovala tím, že dne 24. 7. 2023, kdy podala žádost o příspěvek na bydlení, již její manžel dočasné ochrany podle zákona č. 65/2022 Sb. nepožíval.“
40. Ze strany žalobkyně tedy jde o dezinterpretaci závěrů citovaného rozsudku, neboť z něj nelze v žádném případě dovodit, že by krajský soud snad odhlédl od výluky upravené v § 8b a shledal jako přípustnou kvalifikaci nositele dočasné ochrany pod rozsah ustanovení § 3 odst. 2 písm. a) zákona o SSP. Ohledně citovaného rozsudku NSS ze dne 2. 2. 2023, č.j. 10 As 290/2022-30 lze konstatovat, že ratio decidendi se tu týkalo zcela jiného právního problému, a to otázky zastoupení žalobkyně v řízení před správním soudem. NSS v tomto kontextu dovodil ohledně povahy věcí dočasné ochrany, že do pojmu, *věc mezinárodní ochrany, jak jej používá § 35 odst. 5 s. ř. s., je proto třeba zahrnout též dočasnou ochranu. Lze dodat, že logika shora podaného výkladu samozřejmě dopadá též na jiná pravidla soudního řádu správního, která hovoří o věcech mezinárodní ochrany, tedy na § 31 odst. 2 s. ř. s. (rozhodování specializovaného samosoudce, jedná-li se o žalobu proti rozhodnutí a § 56 odst. 3 s. ř. s. (přednostní rozhodování ve věcech mezinárodní ochrany).*“ Krajský soud k tomu uvádí, že tyto závěry nemají v předmětné věci žádnou relevanci, neboť nebylo jejich ambicí vyřešit status dočasné ochrany pro účely všech právních

předpisů, ale pouze v rozsahu institutů soudního řádu správního (*in concreto* § 35 odst. 5 s.ř.s.). Systematická provázanost dočasné ochrany a doplňkové ochrany neznamená, že český zákonodárce nemůže s oběma statusy zacházet pro účely podmínek nároku na sociální dávky odlišně.

V.4 Neprominutí podmínky trvalého pobytu

41. Co se týká posledního žalobního bodu, je potřeba říci, že v tomto směru žalobkyně napadá jiné rozhodnutí, které není v této věci předmětem přezkumu. O její žádosti o prominutí podmínky trvalého pobytu bylo žalovaným rozhodnuto rozhodnutím ze dne 2. 10. 2024, č. j. MPSV-2024/215158-921 tak, že jí podmínku trvalého pobytu neprominul.
42. Ve smyslu ustanovení § 73a zákona o SSP je toto rozhodnutí vyloučeno ze soudního přezkumu. Správní orgán tu aplikuje své správní uvážení, které správní soudy nemohou nahrazovat. Navíc nejde ani ve vztahu k napadenému rozhodnutí o tzv. subsumovaný akt ve smyslu § 75 odst. 2 s.ř.s. Proto se krajský soud k této námitce blíže nevyjadřoval a nezkoumal důvody, které žalovaného vedly k vydání negativního rozhodnutí v této věci.

VI. Závěr a náklady řízení

43. Ze všech shora uvedených důvodů neshledal krajský soud žalobu důvodnou, a proto ji zamítl, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto rozsudku.
44. O náhradě nákladů řízení krajský soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Ve věci neúspěšný žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení a žalovanému nelze náhradu nákladů řízení ve smyslu § 60 odst. 2 s. ř. s. přiznat (výrok II. tohoto rozsudku).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává přímo u Nejvyššího správního soudu.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 10. června 2025

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D. v. r.
samosoudce

